

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De Vita, Et Gestis S. Francisci Xaverii È Societate Iesv Indiarvm Apostoli Libri Qvatvor

Bartoli, Daniello

Lvgdvni, 1666

14. Absentia cognoscit, pestilentia ictis Malacæ inseruit, mortuum excitat.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10854

mutuæ caritatis quæ daret, reciperetque solatia; tanta erat docentis, suadentis, animantis ad illos quos aperiebat, & præibat sanctimoniam gradus, teneritas; atdebant dicentis, & audientium animi, ac vultus; suspiria, & lacrymæ vtriusque perpetua, ut qui aderant, ipsimet scriptis tradidere. Cum autem nauim conscensurus ultimos suis diuideret, ac reciperet amplexus, inquit scriptor, effuse flens, commendauit cuique in vocationis proposito constantem animum; demissionem sui veram ex intima sui perspectione ductam; præcipuè tamen alacritatem ad parendum, hæsitque in hac diutius, ut quæ tanti esset apud Deum, & Societatis hominibus tam necessaria.

Goa discessit Xauerius maioris hebdomadæ die Iouis, qui anno 1552. incidit in Aprilis quartum & decimum; prosperè nauiganti, ad Nicubaris insulas, quæ cornu Septentrionali Somatræ aliquanto superius sitæ sunt, iam mare se frangere, moxque in tempestatem desæuire, ex qua nulla spes esset emergendi; & vero in oculis duo magnæ molis fœderata inter se nauigia, ventis, marique imparia depressa periere. Quæ Xauerium vehebat Prætoria, & vastitate, & pondere tardabatur; nec velis nisi ægre, nec gubernaculis parebat, nec vndas exire habilis, irruentes valebat. Quare de iactura deliberatum est, iamque nauæ, ac remiges fundo mercimonia extrahebant, cum Sanctus futuri conscius, & dolens mercatorum vicem, apud nauis Præfectum institit, sustinerent parumper, & velis nauim vtrumque tuerentur, certò enim mare Deo propitio positurum, & euasuros incolumes. Nauas vero obstantes, quòd ingrauescente, ut solèr, sub occasum Solis, tempestate, futura esset valde difficilis per noctis obscurum iactura, securos esse iussit Xauerius; prius enim tranquillum aquis rediturum, quam Sol occideret, & futuram in prospectu terram. Confusus vaticinio viri sancti Præfectus, cui aliunde quantum credi deberet nouerat, breui vidit euentu duplici confirmatum; cadente Sole, tempestatas concidit, œceloque serenato terram cœpit oculis legere. Sed in hac omnium ex accessu ad portum lætitia, solus præter morem tristis Xauerius, & mœstum suspirans, interrogatus causam, cunctos admonuit pro vrbe Malaca Deo supplicarent, quam morbi lues depopulabatur. Grassabatur enim febris pestifera, quæ iectos celeriter absuuebat; còtactu solo aliis inhærebat. Eam ob rem illuc viri sancti appulsus, si alias vnuquam, tunc vrbi venit quam optatissimus, singulis ab eo præsentissima sibi subsidia corporum, animorumque spondentibus; & vero in terram descenderat, cum statim ægrotos inquirere, & ab iis requiri; cupere omnes de animæ causis per Xauerium cum Deo transigere, quisque illum sibi adesse morienti; ea vulgo cunctorum fiducia, cui adfuisset, saluum esse, nec eò segnius illius socij, diurnas, & nocturnas operas ægrotis dabant, domumque nostram in Nosocomium caritas verterat; vir sanctus haud alio tam assidui laboris solatio, præter contextum ex paleis contra æstus vrentes pileum (quanquam illo fere socius utebatur) domos ægrotantium lustrare, destitutos in publico, ipsemet in Nosoco-

K k mia

14

Absentia cognoscit, pestilentia icis Malacæ insequit, mortuum excitat.

mia suis humeris deferre; tum ubi iam locus deerat, in alias aedes, in quibus quinquageni, & sexageni, congesti magis instar cadauerum, quam pro infirmis digesti iacebant; reliquos sub putrium nauium compositis ad littus tabulis collocare & mendicatos illis victum, & medicamenta comparare; nec vna interdum relicta sibi ex integra nocte, ad quietem hora residua. Itaque miraculo fuit, cum ministrantium ea lue afflatis, mors fere parceret nemini, sanum illum tot inter iacentes, & moribundos perstitisse. Vt cumque id fuerit, constat certe ingenti miraculo Deum precibus ipsius, iuuenis mortui vitam concessisse: erat is Franciscus Cauus; matrem habebat, viri sancti obseruantissimam; hic teli cuspidem incaute ori admouerat, ignorans veneno illitam (quod illic vsu frequens & valde praesens) ex quo venis serpente in vitalia exitiali malo, intra breue tempus extinctus fuerat, componebaturque ad funus; cum forte in matrem demortui Xaverius incidit lugentem, & desperandam, cognouit ex ea de lamentabili adolescentis, casu, ictusque intima vtriusque miseratione coram ad se cadauer curauit deferendum. Tum manu prehensa, velue iacentem alleuaret, *Francisce*, inquit, *in nomine Iesu surge*, quod tam parabili, breuique imperio in vitam rediit adolescens, quam semper exinde non suam sed Dei arbitratus, hanc ipsi in Societate consecrauit, ex qua nescitur quamobrem exierit, sed tamen in S. Francisci ordine ad quem transierat, vitam laudabiliter actam clausit.

15

Aluarius Atai-
des Xaverij
professionem
in Sinas impe-
dit.

Remittebat strages Malacensis, statimque sanctus Apostolus, animum adiecit ad vltimum suum in Sinas comiteum. Delata vrbis Praefectura Aluaro Ataidi fuerat, sed dum magistrarum iniuisset, administrabat interim publica Franciscus Alvarez, Regius cognitor: intercesserat olim Xaverio singularis prorsus cum Ataide familiaritas; sua illi consilia omnia de legatione Sinensi confidenter nudarat, seque propterea ex Iaponia renauigare in Indiam. Quod eius propositum nobile mirifice laudarat Ataides, magno scilicet futurum ad diuinam gloriam incremento, Ecclesiae ad amplitudinem, Lusitaniae ad decus; Xaverio quoque ingens tanti operis pretium, vel ipsam tantummodo (vt cumque procederent caetera) tot Lusitanorum libertatem, qui multis ab annis in Prouincia Cantonensi carcere tenerentur. Ad hoc igitur prolixè detulit quicquid foret in sua potestate: sed cum tempus agi rem aduenit, vel mutata mente, vel prodita; promissis facta reddidit plane contraria; tametsi tunc etiam Xaverio comem, & hilarem praebere se pergeret, eiusque spes, & aures verbis ad omnem largitatem subornatis ditaret, quod vaser, & ingratus tam sincere, ac serio facere debuit, quam perfidiose simulabat, non modo quia Christianus contra rem Christi venire non debuit, & regni vnius possessionem ab eo auertere; sed quia maris Praefecturam acceptam Xaverio ferebat, ad quam eius exposcens commendationem indicarat se longè validius legationem promotorum, si regis nomine totam penes se obtineret nauigationem; Xaverius hominem, diuino quod moliebatur operi deuincturus, hanc illi supremam Praefecturam Prore-
gis